

فرد، موافقین و مخالفین و موارد مشابه آن هر روز در خبرها تغییر می کند و تنها نتیجه آن سردرگمی و عدم اعتماد عمومی به رسانه های خبری یا تحقیقات آماری خواهد بود. اگر چه در این موارد مسئولیتی متوجه آماردانان نیست، اما برای کسانی که به دنبال عمومی کردن آمار هستند و از استقبال محققین سایر علوم به استفاده از آمار شادمان هستند نکته قابل تأملی است. در این راستا مرکز آمار ایران با نظارت بر ارائه آمار بر اساس تعاریف و اژه ها و مفاهیم کلیدی و همچنین با کنترل بر اخبار سراسری کشور، می تواند نقش مهمی در جهت پیشگیری از بسیاری مشکلات، سوطن ها و بی اعتمادی های رایج ایفا نماید.

مقوله دیگر مربوط به استنباط آماری است. استنباط آماری مبتنی بر یک سری فرضیات اولیه می باشند که عدم تحقق آنها تمام نتایج یک تحقیق را زیر سوال می برد. اعتماد به افراد ناشی و غیر مطلع به اصول آمار در تجزیه و تحلیل داده ها، می تواند آسیبی جدی به نتایج علمی برساند.

متأسفانه برای بسیاری از کاربران برنامه های آماری چنین امری پذیرفته شده است که یادگرفتن یک نرم افزار آماری همان "علم" آمار است و نتایج بدست آمده در صفحه مانیتور نتایجی قطعی و بی نیازی به بررسی دقیق هستند. بسیاری از این مباحث مربوط به رگرسیون و طرح آزمایشات هستند که اگر بعد از مدل سازی، خطاهای آزمایش بررسی نشوند، نتایج بی فایده است. متأسفانه حتی افراد نسبتاً مطلع نیز به استقلال خطاها، برقراری فرض نرمال بودن و غیره هیچ گونه اهمیتی نمی دهند.

با اندک تأملی می توان مشکلات بسیاری را پیدا کرد که بخاطر استفاده ناشیانه از آمار و یا نرم افزار های آماری بوجود آمده اند. این مسئله ضرورت دقت افراد دلسوز و سازمان های ذیربط را طلب می کند تا در این راستا راهکارهای مناسب را بررسی و اعمال نمایند. در این شرایط دو پیشنهاد زیر می تواند تا حدودی راهگشا باشد:

علوم مختلف، محاسبات و استنباط آماری را بدلیل نیاز شدید در آن نرم افزار، طراحی کرده اند. چنین پیشرفتی برای علاقه مندان به آمار که هم اکنون یک علم جوان محسوب می شود، جای افتخار و خوشحالی است. در کشور ما نیز همراه با گسترش تحقیقات و دوره های تحصیلات تکمیلی، استفاده زیادی از آمار می شود. برای اثبات این ادعا، کافی است به پروژه های تحقیقاتی انجام شده و رساله های کارشناسی ارشد و دکتری توجه کنیم. در بسیاری از این تحقیقات اگر مبحث نمونه گیری و آنالیز داده ها حذف شود، از آن تحقیق چیزی باقی نمی ماند.

اگر چه در نگاه اول این موضوع خوشحال کننده است ولی از دیدگاه نگارنده، لازم است خطرات ناشی از استفاده نادرست و غیر دقیق آن را به دقت زیر نظر داشت. متأسفانه افراد زیادی وجود دارند که با اندک اطلاعات آماری و یا گذراندن چند واحد درسی آمار خود را صاحب نظر در علم آمار دانسته و با همان دستمایه ناچیز به تجزیه و تحلیل داده ها می پردازند. بسیاری از افراد در رساندن یک خبر آماری معمولاً توجه کافی به تعاریف دقیق نمی کنند. اگر در خبر می شنویم، درصد افراد بیکار در کشورمان X درصد است، نمی دانیم آیا این درصد با توجه به سن بیکاری استاندارد، مطرح شده است؟ آیا جنسیت در نظر گرفته شده؟، و ده ها سوال مشابه دیگر را می توان یافت که تا خواننده دقیقاً آنها را نداند، خبر درست را درک نمی کند. ما مطمئن نیستیم اگر در خبر بعدی درصد افراد بیکار در کشور دیگر Y درصد خواننده می شود، همان تعریف از بیکاری مورد نظر محقق بوده است یا خیر؟ بنابراین نمی توان به مقایسه X و Y اطمینان کرد. کافی است در یک روز به مطبوعات یا اخبار صدا و سیما توجه کنیم تا تعداد چنین خبرهایی را بدست آوریم. در تمامی این خبرها، ادعای استفاده از روشهای علمی آمار وجود دارد. درصد افراد بیکاری، علاقمندان به یک